

Kort om särskild utbildning för vuxna på gymnasial nivå

Tryck: Wikströms tryckeri

Upplaga: 5 000

Grafisk produktion: Typisk Form designbyrå

Foto, omslag: Dan Lepp/Johnér, Michael McLain, s. 5 Juliana Wiklund/Johnér

Beställningsnummer: 12:1296

Stockholm 2012

Målet för den särskilda utbildningen för vuxna är att vuxna med utvecklingsstörning ska stödjas och stimuleras i sitt lärande. De ska ges möjlighet att utveckla sina kunskaper och sin kompetens i syfte att stärka sin ställning i arbets- och samhällslivet samt att främja sin personliga utveckling.

Utgångspunkten för utbildningen ska vara den enskildes behov och förutsättningar.

Dokument som styr särskild utbildning för vuxna på gymnasial nivå

- skollag
- förordning om vuxenutbildning
- läroplan
- ämnesplan med tillhörande kurser.

Vem får studera inom utbildningen?

Vuxna personer som bor i Sverige och har en utvecklingsstörning eller förvärvat hjärnskada får studera inom särskild utbildning för vuxna från och med det andra kalenderhalvåret det år han eller hon fyller 20 år.

Individen ska sakna sådana kunskaper som utbildningen avser att ge och ha förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Kurser inom särskild utbildning för vuxna

Utbildningen bedrivs i form av kurser. Inom särskild utbildning för vuxna på gymnasial nivå erbjuds kurser inom ämnen som finns i gymnasiesärskolan med undantag av idrott och hälsa.

En nationell kurs inom särskild utbildning för vuxna kan delas upp i delkurser. Rektorn beslutar om vilka nationella kurser som ska delas upp i delkurser och vilka delkurser organisationen ska ha.

Inom särskild utbildning för vuxna får det också finnas orienteringskurser.

Syftet med en orienteringskurs är att:

- ge kunskaper i studieteknik,
- introducera olika kunskapsområden,
- underlätta studie- eller yrkesval och
- ge tillfälle till validering.

Gymnasiesärskolearbete

Eleverna har möjlighet att göra ett gymnasiesärskolearbete. Det ska visa att eleven är förberedd för ett yrkesområde och har förmåga att utföra vanligt förekommande arbetsuppgifter inom det. Eleven ska så självständigt som möjligt eller tillsammans med en handledare planera, genomföra och utvärdera sitt arbete.

Eleven ska, utifrån förutsättningar och behov, kunna kombinera studier inom vuxenutbildningens olika skolformer. Eleven kan också kombinera studier inom särskild utbildning för vuxna på grundläggande och gymnasial nivå.

Arbetsplatsförlagt lärande (APL) och lärlingsutbildning

Kurser, eller delar av kurser, kan förläggas till en eller flera arbetsplatser. En handledare ska då utses på arbetsplatsen.

Arbetsplatsförlagt lärande kan också förläggas som lärlingsutbildning. Kommuner kan under åren 2011-2014 ansöka om statsbidrag för att anordna lärlingsutbildning inom särskild utbildning för vuxna. Utbildningen ska omfatta minst 20 veckor, maximalt 2 år och till övervägande del genomföras på en arbetsplats.

Individuell studieplan

För varje elev ska det upprättas en individuell studieplan.

Den individuella studieplanen ska innehålla information om :

- elevens utbildningsmål och
- planerad omfattning av studierna.

Den individuella studieplanen utarbetas i samverkan med eleven. I samband med detta ska eleven erbjudas studie- och yrkesvägledning. Vägledningen ska ge information om möjligheter till fortsatta studier, kompetens- och rekryteringsbehov inom arbetslivet samt studieekonomi.

Planen ska revideras vid behov.

Studie- och yrkesvägledning

Eleverna ska ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Även den som avser att påbörja en utbildning ska ha tillgång till vägledning.

Ämnesplanens struktur

Särskild utbildning för vuxna på gymnasial nivå har ämnesplaner gemensamma med gymnasiesärskolan. Kontinuerlig antagning, flexibel kurslängd, möjlighet till delkurser och orienteringskurser samt möjligheter till val bland kurserna möjliggör att vuxenutbildningen kan vara flexibel och anpassas efter den vuxne elevens behov.

För varje ämne finns det en ämnesplan. I ämnesplanen finns dels beskrivningar av ämnet som helhet, dels beskrivningar av varje kurs som ingår i ämnet. För varje kurs anges centralt innehåll och kunskapskrav.

Ämnesplanen är uppbyggd på samma sätt för alla ämnen. Nedan kommenteras varje del i ämnesplanen.

Ämnets namn

Ämnesplanen inleds med en kort beskrivning av ämnet eller kunskapsområdet som ämnet behandlar.

Ämnets syfte

Texten under rubriken Ämnets syfte består av två delar, dels en text som beskriver syftet med undervisningen, dels ett antal mål.

Syftet inleds med en beskrivning av vilka kunskaper eleverna ska ges möjlighet att utveckla genom undervisningen i ämnet. Syftet avslutas med numrerade målpunkter som förtydligar vad av syftet som läraren ska bedöma.

Kurser i ämnet

Under denna rubrik anges vilka kurser som ingår i ämnet och om och i så fall hur de bygger på varandra. Här anges också vilka av målen som respektive kurs omfattar samt omfattningen i gymnasiesärskolepoäng.

Centralt innehåll

Det centrala innehållet anger vad som ska behandlas i undervisningen i varje kurs för att eleverna ska få möjlighet att utveckla de kunskaper som beskrivs i målen.

Kunskapskrav

Det finns preciserade kunskapskrav för betygsstegen E, C och A för varje kurs. Kunskapskraven utgår från målen och beskriver vilka kunskaper som krävs för respektive betyg.

Betygsskalan

Betyg ska sättas på varje avslutad kurs och efter gymnasiesärskolearbetet. Som betyg för godkända resultat på en kurs ska någon av beteckningarna E, D, C, B eller A användas. Högsta betyg betecknas med A och lägsta betyg med E. Bedömningen görs med hjälp av de kunskapskrav som gäller för kursen. Det finns fastställda kunskapskrav för betygsstegen E, C och A.

Betyget D innebär att kunskapskraven för E och till övervägande del för C är uppfyllda. Betyget B innebär att kunskapskraven för C och till övervägande del för A är uppfyllda.

Intyg

En elev som inte uppnår betyget E ska få ett intyg om att eleven deltagit i kursen. Efter genomgången kurs kan eleven på begäran få ett intyg som tillägg till betyget.

Validering

En elev i särskild utbildning för vuxna kan få sina kunskaper och sin kompetens validerade. Det innebär bedömning, värdering, dokumentation samt ett erkännande av elevens kunskaper och kompetens, oberoende av var de förvärvats.

Den som får sina kunskaper och sin kompetens bedömda vid en validering ska ha en möjlighet att få dessa dokumenterade skriftligt.

Livslångt lärande

Alla medborgare behöver idag ett livslångt lärande. EU har tagit fram åtta nyckelkompetenser för detta. Nyckelkompetenserna definierar det som varje individ behöver för att gå vidare inom utbildning eller arbetsliv. Kompetenserna främjar personlig utveckling, aktivt medborgarskap, social integration och sysselsättning.

Nyckelkompetenserna är:

1. Kommunikation på modersmålet.
2. Kommunikation på främmande språk.
3. Matematiskt kunnande och grundläggande vetenskaplig och teknisk kompetens.
4. Digital kompetens.
5. Lära att lära.
6. Social och medborgerlig kompetens.
7. Initiativförmåga och företaganda.
8. Kulturell medvetenhet och kulturella uttrycksformer.

Skolverket

www.skolverket.se